

2) особистісної готовності, що включає сформованість і розвиненість адаптивних індивідуально-психологічних і індивідуально-психофізіологічних властивостей.

Висновки. Отже, в дослідженні було визначено, що психологічне забезпечення діяльності в надзвичайних ситуаціях — це цілісна система, основними рівнями якої є: соціально-психологічний; власне психологічний; психофізіологічний. Це система оперативного й адекватного використання сучасних досягнень і властивостей різних теоретичних і прикладних галузей психології (загальної, соціальної, медичної, юридичної, військової, психології діяльності в особливих умовах, психофізіології) у забезпеченні діяльності в екстремальних умовах. Система охоплює всі етапи роботи з персоналом: вихід на роботу, адаптація в екстремальних умовах діяльності, професійно-психологічна підготовка, виконання завдань в екстремальних ситуаціях тощо.

Діяльність в умовах надзвичайних ситуацій передбачає високі вимоги до фахівців оперативно-рятувальної служби, які повинні вміти постійно контролювати свій психологічний стан, бути готовими до ефективного та оперативного прийняття рішень, тверезо оцінювати ситуацію, а також бути в змозі пожертвувати власним життям в разі крайньої необхідності. Все це потребує значних психічних зусиль і психологічної стійкості. Важливим є те, що такі питання є спільними для екстремальної і для медичної психології, що розширює коло досліджень. Тому ми вважаємо, що доцільним є діагностика негативних впливів на особистість, яка перебуває в екстремальних умовах діяльності, а також корекція результатів цих впливів на ранніх етапах. Зокрема важливим є впровадження тренінгових форм роботи серед представників ризикованих професій з метою оптимізації психологічного здоров'я, а також

вміння адаптуватися до складних екстремальних умов діяльності.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Абабков В. А., Перре М. Адаптация к стрессу. Основы теории, диагностики, терапии. – Спб.: Речь, 2004. – 166 с.
2. Бондар Г.О. Психологічні особливості діяльності у представників ризикованих професій / Г.О. Бондар [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.newlearning.org.ua/sites/default/files/praci/zbirnyk-2008/2.htm>
3. Майборода А.О. Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців оперативно-рятувальної служби цивільного захисту А.О./ Майборода // Збірник Академії пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля, 2012. - №1. – С. 154
4. Радиш Я.Ф., Терент'єва А.В. Особливості управління процесом подолання наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру / Я.Ф. Радиш, А.В Терент'єва [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.dbuapa.dp.ua/zbirnik/2009-01/RadyshStat.pdf>
5. Розов В. Психологічне забезпечення діяльності в екстремальних ситуаціях / В. Розов // Соціальна психологія, 2013. - №4. – С.56-62
6. Смирнов Б.А. Долгополова Е.В. Психология деятельности в экстремальных ситуациях. Х.: Изд-во Гуманитарный Центр, 2007, - 276 с.
7. Тімченко О.Г. Кризова психологія: навч. посіб / за заг.ред Тімченка О.Г. – Х.: НУЦЗУ, міська друк., 2010. – 383 с.
8. Школяр Е.В. Проблема формирования регуляторного компонента психологической готовности у специалистов оперативно-спасательной службы гражданской защиты / Е.В. Школяр // Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України, серія: педагогічні та психологічні науки, 2013. - №1. – С. 568

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Дячкова Ольга Михайлівна - провідний фахівець сектору міжнародних зв'язків Черкаського Інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного Університету цивільного захисту України ДСНС України.

Коло наукових інтересів: психологічні особливості діяльності фахівців оперативно-рятувальної служби.

УДК 371.2 (09)

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ ЗА ПІДТРИМКИ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ НІМЕЧЧИНИ

Діана ЗАПОРОЖЕЦЬ (Черкаси)

В останні роки в системі педагогічної підготовки вчителів в університетах Німеччини відбуваються суттєві зміни з конвергенції мультимедійних технологій в навчальний процес. Науковці зазначають, що технології мультимедіа можуть успішно доповнювати традиційні методи підготовки майбутніх

учителів-філологів, та наголошують на тому, що вдале поєднання цих компонентів є цілком дидактичного процесу.[1],[3],[2].

Процеси модернізації педагогічної підготовки вчителів в університетах Німеччини набули глобального характеру, що робить все більш актуальним ґрунтовний аналіз з

впровадження мультимедійних технологій в освітній простір. Необхідність постановки та вирішення даної тематики продиктована змінами в системі педагогічної підготовки вчителів в університетах Німеччини, а також впливом сучасної техніки та медіа-засобів на організацію навчального процесу.

Статистичні дані вказують, що Німеччина має давні передові традиції в досягненнях науки та техніки, бере активну участь в галузі наукових досліджень та створенні Європейського дослідницького простору.

Після прийняття «Стратегії Високих Технологій» федеральний уряд послідовно вирішує завдання перетворення Німеччини в одну з найбільш привабливих країн світу в галузі досліджень та інновацій, оскільки нові технології є основою для створення умов економічного зростання та розвитку.

Важливе місце в області підтримки дослідницької діяльності ВНЗ займає Товариство імені Макса Планка що об'єднує 80 Інститутів фундаментальних досліджень та має 27 робочих груп при університетах Німеччини [8].

Метою інститутів є розвиток суспільства, розвиток нових технологій, підготовка висококваліфікованих та конкурентоспроможних у міжнародному відношенні молодих вчених. До центральних напрямів дослідження належать гуманітарні та соціальні науки, а також медичні галузі, фізика та техніка.

Суттєве значення для нашого дослідження представив сайт Федерального уряду, де розміщена інформація стосовно проведення великої роботи з інформатизації вищої школи, впровадження інформаційних і комунікаційних технологій (ІКТ) в освітній процес [9].

Аналізуючи останнє десятиліття, зазначаємо, що ще у 2004р. були реалізовані програми «Інновації на робочих місцях в 21 столітті», а також «Нові засоби інформації в освіті», що призвело до широкого використання електронних засобів у процесах викладання, навчання та наукових дослідженнях вузів.

Загалом, робота з впровадження нових медіа-технологій в процес педагогічної підготовки впроваджується давно. Прямим доказом цього є «Грюнвальдська Декларація про медіаосвіту (1982р.)» – одна із перших відкривачів з медіа-освітніх технологій в підготовці дітей та молоді. Наступниками стали резолюції ЮНЕСКО «Про розвиток критичної медіа-освіти» (Париж 1989), Віденська конференція «Освіта для медіа та цифрового тисячоліття» (1999) та доповіді «Про вивчення критеріїв оцінювання рівнів медіа-грамотності в Європі (2009) [10].

На сьогоднішній день, за спостереженням науковця, медіа-оснащеність в німецькому освітньому просторі вищої школи не має проблем по використанню комп'ютерів та інших медіа. Студенти можуть за потреби швидко упровадити в свій вид діяльності електронні медіа. Їх особиста компетенція, перш за все в рецептивному використанні медіа, дуже висока [2].

Проф. Керрес говорить про магічний квадрат медіа дидактичних інновацій. Він зазначає передумови, за яких дана інновація матиме якісний вплив на підготовку майбутнього вчителя до професійного становлення в умовах інформатизації суспільства та реалізація якої передбачатиме успіх опанування нового знання: забезпечення інфраструктурних умов для навчання за підтримки ММТ, наявність в навчальному закладі технічного забезпечення, кваліфікація вчителя – дана передумова можлива лише за наявності у викладача певних умінь з забезпечення, підтримки та використання ММТ та програм та дидактичні реформи – врахування нових принципів та методів навчання, що стають доступними завдяки ММТ та виокремлення з них найдієвіших для кожної форми організації навчальної діяльності та спеціальності [3].

Реалізація даних передумови, по-перше, потребує створення на базі університетів ряду спеціальних науково-дослідницьких інститутів. В Німеччині це:

- JFF – Інститут медіа-педагогіки (Мюнхен) (Institut für Medienpädagogik (München));

- Мережа медіа-компетентності землі Нордрайн-Вестфален (Medienkompetenz-Netzwerk NRW) та інш.

До головних завдань медіа-центрів належить успішне впровадження в навчальну та позаурочну діяльність школярів та студентства все нових методів застосування медіа-освітніх технологій [4].

По-друге, реалізація медіа-освітніх програм для підвищення рівня обізнаності з медіа-освітніх технологій. Яскравим прикладом слугує Університет Франкфурт на Майні, що практикує нову програму для педагогічної підготовки майбутніх учителів та передбачає уміння реалізовувати можливості інтернет та мультимедійних технологій протягом професійного становлення.

Проект університету «Відкритий освітній простір вищої школи» створений для прогнозування обізнаності майбутніх учителів з нових мультимедійних технологій та аналізу частоти і доцільності їх використання на занятті. На засіданні членів робочої групи з питань медіа-компетентностей вчителів

(«Medienkompetenz von Lehrer») було сформульовано та визначено основні напрями тестування студентів для досягнення наступних цілей:

1. опанування відповідних компетентностей задля реалізації медіа-навичок у професійній діяльності;
2. інформаційна підготовка майбутніх учителів до практичного використання медіа можливостей на заняттях;
3. навчання правильного дозування медіа-засобів відповідно до кожної з організаційних форм заняття;
4. забезпечення педагогічними знаннями про способи впливу медіа-технологій на навчальний процес [1].

Університетом забезпечується теоретична та практична підготовка майбутніх учителів до застосування медіа-освітніх технологій, надаються практичні та теоретичні знання з впровадження нових медіа на занятті, шляхом аналізу наукових здобутків викладачів університету, завершальним етапом діючої програми є надання майбутньому вчителю так званого «Сертифікату з медіа-компетентностей для вчителів» [5].

По-третє, зазначаємо, що ряд німецьких університетів здійснює реформацію навчальних планів за філологічним напрямом, впроваджуючи в навчальний процес нові предмети для опанування медіа-знання та опанування відповідних медіа-компетентностей майбутніми педагогічними працівниками. До них належать: медіазнавство, медіа-дидактика, медіа-педагогіка.

Так, для студентів університету, що вивчають німецьку мову як іноземну, для опанування предмету «Основи аудіовізуальної медіа культури» викладачами університету практикуються відео-уроки націлені на опанування всіх видів презентаційних форм подачі навчального матеріалу через медіа, а також здійснюється поділ медіа-засобів за методичним призначенням.

Загалом, протягом опанування предмету, студенти за допомогою мультимедійних презентацій опановують:

1. методику наставницьких форм, що призначені для вивчення нового матеріалу;
2. тренувальних форм (тренажерів) – призначені для обробки умінь та навичок при повторенні та закріпленні вивченого матеріалу;
3. знайомляться з можливостями контролюючих форм через медіа, основним призначенням яких є контроль рівня засвоєння вивченого матеріалу;
4. опановують ігрові, імітаційні та демонстраційні методи подачі навчального матеріалу за допомогою медіазасобів.

Варто зазначити, що в Марбургському університеті імені Філіпа не лише навчальний процес націлений на використання ММТ, а й під їх впливом дещо змінена форма проведення іспитів, котрі, переважно націлені на виявлення нових професійних компетентностей та навичок та мають своєрідну структуру. Розглянемо:

1. Іспит в письмовій формі проведення: домашня робота, письмова аудиторна робота, тези, письмові доповіді та звіти;
2. Усна форма проведення: усні тести, професійні бесіди, колоквиуми, семінарські заняття, реферати (за умов колективного усного екзамену склад групи містить до 5 осіб);
3. Іспит за підтримки мультимедійного та програмного забезпечення.

Університетом передбачено окремі правила прийому та здачі екзамену за підтримки ММТ. Це так звані електронні контрольні роботи «e-Klausuren» які не характеризуються широким спектром завдань, здебільшого використовується лише два варіанти роботи: вставити пропущене слово, букву чи артикль (для опанування іншомовної лексики) а також всі можливі форми тестування.

Важливо зазначити, що електронне тестування відрізняється від звичного нам. Такі тести передбачають близько 10 варіантів відповідей на одне питання, проте правильних відповідей передбачено максимум дві. Цей метод застосовується для того, щоб уникнути угадування студентом правильного варіанту, схилити до роздуму та аналізу, тому є досить трудомісткими, складними та інформаційно-насиченими. Дуже часто дана форма тестування підтримується відео-анімацією та звуковими ефектами. Мультимедійний іспит є власною авторською розробкою викладача, який перед реалізацією, впевнюється в правильності організаційної роботи електронного екзамену, доцільності застосування саме даної форми. Головною умовою проведення даного іспиту є налаштування програмного забезпечення, передбачення автоматичного контролю, вказівок на помилки, та їх аналіз. Результати електронних екзаменів зберігаються в електронних архівах та базах даних університету відповідно до нормативно-правових вимог вищого навчального закладу [7].

Серед форм організації навчальної діяльності на філологічному факультеті Марбургського університету імені Філіпа зазначаємо застосування онлайн-курсів.

Серед фахово-дидактичних компетентностей обох вказаних спеціальностей виокремлюємо: опанування дидактики та методики планування іншомовного заняття та уміння застосовувати основні методико-

дидактичні принципи з урахуванням використання нових медіа-освітніх технологій.

Розглянемо детальніше зміст предмету «Фахова дидактика»:

1. методи навчання іноземних мов, їх історичний розвиток;

2. методико-дидактичні обґрунтування та планування успішного заняття з іноземної мови;

3. методичні можливості для успішної інтеграції нових медіа-освітніх технологій в іншомовне заняття: теорія, моделі, принципи, що сприяють міжкультурній компетенції.

Для студентів спеціальності: «англійська мова» впроваджено обов'язковий навчальний модуль – «медіа-дидактика» цілями якого є опанування:

1. специфічних знань та навичок у контексті засобів масової інформації та нових інформаційних технологій;

2. допоміжних засобів для організації іншомовного заняття у школі;

3. електронних освітніх технологій та програм;

4. методичних навичок для використання електронних засобів у шкільному класі [7].

Підсумовуючи проаналізовані нами педагогічні умови підготовки вчителів-філологів до використання мультимедійних технологій та опанування знань та навичок роботи з ними, зазначаємо, що успішна реалізація кожної з ланок (умов), можлива лише у повній взаємодії та співпраці кожного з її елементів.

Так, впровадження університетського мультимедійного оточення – це співпраця між медіа-центрами, що забезпечують мультимедійну підтримку навчального процесу, шляхом впровадження та створення мультимедійних продуктів, та медіа-педагогами, як її представниками, що забезпечують безпосередньо викладачів університету знаннями та навичками роботи з новими медіа-освітніми технологіями.

Власне, викладач, шляхом використання наданого університетом мультимедійного оточення та можливостей, та опираючись на вказівки медіа-педагогів, реалізує навчальний матеріал, розміщуючи його для вільного використання студентами.

Таким чином, здійснюється взаємодія між студентом та викладачем, відбувається обмін інформацією, скорочується час для виконання (студентом) домашнього завдання та його перевірки (для викладача) шляхом використання мультимедійних технологій.

Зазначаємо, що дана взаємодія не є однобічно спрямованою, оскільки мультимедійне оточення університету забезпечує підтримку навчального процесу шляхом використання блогів, форумів, online-анкетування та тестування. Кінцевою ланкою, спрямованою на розуміння доцільності використання ММТ та вмінь методичної організації заняття є нововведені предмети для студентів-філологів: медіа-педагогіка, медіа-дидактика, медіазнавство.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Baacke, D. (1996). Medienkompetenz – Begrifflichkeit und Sozialer Wandel. In: A.von Rein (Hrsg.): Medienkompetenz als Schlüsselbegriff. Bad Heilbrunn.

2. Derbers J. Das "Jahrhundert des Kindes" / J. Deckers / Pädagogik. – 1999. – 187 S.

3. Kerres, Andrea & Falk, Julliane (1996). Kommunikative Unterrichtsgestaltung. Hagen: Kunz. – 125 S.

4. Arbeitsgruppe Neue Medien in der universitären Lehrerbildung (2005). Standards und Modulstruktur für ein informations- und medienpädagogisches Studienangebot. Erstellt/zusammengefasst von Werner Sesink. Internes Arbeitspapier. Darmstadt.

5. Medienkompetenzzertifikat für Lehramtsstudierenden. Erschienen in: Zauchner, S.; Baumgartner, P.; Blaschitz, E.; Weissenbäck, A. (Hrsg.): Offener Bildungsraum Hochschule. Tagungsband der GMW-Tagung 2008. Münster 2008. S. 134 - 144.

6. http://www.uni-marburg.de/administration/amtlich/48_2013.pdf

7. <http://www.uni-marburg.de/bis/>

8. www.mpg.de.

9. <http://www.tatsachen-ueber-deutschland.de>

10. Grunwald Declaration on the Media Education //Grunwald, Federal Republic of Germany, 22 January 1982).

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Запорожець Діана Анатоліївна аспірант кафедри теорії та методики професійної освіти.

Коло наукових інтересів: проблема підготовки майбутніх учителів-філологів.

УДК 37.015.3

ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ

Вікторія ЗУБЧЕНКО (Кіровоград)

Актуальність дослідження. Зміни, що відбуваються в Україні, вимагають переосмислення концепції підготовки майбутніх вчителів під час навчання у вищих навчальних

закладах. Перш за все, мова йде про створення сприятливих умов для успішної професійної адаптації студентів першого курсу.